

REHERIT

← ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Спільна відповідальність за спільну спадщину: Опитування населення Львова

ЗМІСТ

Методологія	3
Висновки	4
Основні результати	10
Розділ 1. Демографічні зміни у Львові	11
Розділ 2. Інформаційне поле	16
Розділ 3. Сприйняття спільної спадщини	22
Розділ 4. Пам'ятки спільної спадщини	28
Розділ 5. Соціальна дистанція	38
Розділ 6. Символічний простір міста	42
Соціально-демографічний блок	46

МЕТОДОЛОГІЯ

Аудиторія

- Населення Львова від 18 років і старші.

Метод

- Стандартизоване інтерв'ю “обличчям до обличчя” в оселі респондента.

Обсяг вибіркової сукупності

- 800 респондентів
- Вибірка квотна, репрезентативна за віком та статтю (охоплює пропорційно усі адміністративні райони Львова)

Помилка репрезентативності

- Похибка репрезентативності вибірки з довірчою ймовірністю 0,954 (без врахування дизайн-ефекту) не перевищує :
  - 3,5% для показників близьких до 50%
  - 3% - для показників близьких до 25% або 75%
  - 2,1% - для показників близьких до 10% або 90%
  - 1,5% - для показників близьких до 5% або 95%
  - 0,7% - для показників близьких до 1% або 99%.

Терміни дослідження

- 1-20 листопада 2018 року

REHERIT

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

ВИСНОВКИ

- ❑ Загалом львів'яни та львів'янки постають достатньо відкритими і толерантними до інших національних груп, що проживають у місті, а також до спільної історичної спадщини, хоча не всі групи трактуються однаково.
- ❑ Дослідження підтвердило, що населення міста у ХХ столітті пережило істотні демографічні зміни, а його заселення не було рівномірним. Остання хвиля заселення, яка відбувалася протягом останнього десятиліття, демонструє цікаві тренди, які в майбутньому можуть вплинути на ставлення мешканців до спільної історичної спадщини.
  - ❑ З одного боку, одним з ключових факторів у обізнаності та толерантному ставленні до багатокультурної історичної спадщини є рівень освіти. А частка таких серед «новоприбульців» є високою.
  - ❑ З іншого боку, молоді «новоприбульці» демонструють підвищений інтерес до історії міста, але більшою мірою до української.

ВИСНОВКИ

- ❑ Найбільш популярними джерелами інформації про Львів є телевізійні програми, Інтернет-сторінки та музеї.
- ❑ Потенціал мають і такі бажані джерела, як науково-популярна література, соціальні мережі та інформаційні стенди у місті.
- ❑ Щодо популярних джерел про спільну спадщину міста, загалом, простежується два тренди, які вимагатимуть пристосування інформаційних повідомлень до кожної з груп:
  - Старші мешканці Львова схильні отримувати знання з традиційних джерел (ТБ, книжки, радіо, газети)
  - Молодше і освіченіше – з сучасних (Інтернет, соціальні мережі, музеї).
- ❑ Дослідження також демонструє брак у населення інформації про деякі етнічні групи та їхні пам'ятки (найбільш помітною є необізнаність з єврейською спадщиною). Разом з тим, видимим є декларативне бажання отримати таку інформацію.

ВИСНОВКИ

- ❑ Внесок різних груп в культуру міста респонденти оцінюють не стільки за етнічними групами, що проживали на території міста, скільки за політичними режимами (польський, австрійський тощо). Відповідно, у потенційній інформаційній кампанії важливо змінити наголоси і перенести акценти на групи (етнічні, соціальні, класові, гендерні).
- ❑ Серед етнічних груп найбільш недооціненими виявилися внески єврейської та вірменської громад. Разом з тим, усвідомлення їх значимості зростає із рівнем освіти респондентів. Отже, це вказує на потенційну ефективність майбутніх інформаційно-освітніх заходів орієнтованих на представлення і популяризацію спільної спадщини .
- ❑ Оцінка внеску тих чи інших етнічних груп перегукується з їх наближеністю /дистанційованістю у системі групових ієрархій львів'ян (-ок). Наприклад, найбільший внесок у спільну спадщину Львова визнається за українською і польською культурами. І найтолерантніше львів'ян(к)и ставляться до українців та поляків.

ВИСНОВКИ

- ❑ Загалом ставлення мешканців(-ок) Львова до української спадщини є амбівалентним.
- ❑ З одного боку, вони декларативно підтримують першочергове вивчення саме української історії міста у школі. У ситуації вільного пригадування історичних подій – практично відсутні згадки про історичні події, які представляють інші етнічні групи багатокультурної спадщини Львова.
- ❑ З іншого, аналіз найбільш позитивних в житті міста подій, згенерованих самими мешканцями, демонструє досить низку кількість та частоту згадок, які можна було б віднести до «національно-патріотичного дискурсу». Натомість, очевидною є орієнтація на події, які пов'язують місто з уявним європейським простором. Хоча сама європейська ідентичність виявилася менш пріоритетною для респондентів.
- ❑ Подібно у переліку історичних осіб переважають українці, і вкрай рідко згадуються видатні діячі інших етнічних груп. У той же час, серед видатних українців згадують переважно діячів науки, культури, чи релігійних лідерів, а не політичних діячів національного проводу.

ВИСНОВКИ

- ❑ Більшість мешканців і мешканок міста не схильні підтримувати маркування міського простору через встановлення нових пам'ятників. Та незначна меншість, яка прагне встановлення нових місць пам'яті, наголошує на новому культі героїв (Небесна Сотня, АТО), а не на увіковіченні історичних осіб.
- ❑ Таким чином, не спостерігається масова підтримка моделі історичного минулого Львова базованої виключно на національно-патріотичному дискурсі.
- ❑ Символічний уявний простір львів'ян(-ок) обмежується вузьким переліком об'єктів, розташованих у центрі.
- ❑ Серед улюблених місць та означених головних туристичних місць домінують ті самі локації. Всі вони знаходяться у межах історичного центру (за винятком парків), натомість значно меншою мірою представлені релігійні споруди та об'єкти багатокультурної спадщини, а також інші райони міста.

**ОСНОВНІ
РЕЗУЛЬТАТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ**

REHERIT

Розділ 1

ДЕМОГРАФІЧНІ ЗМІНИ У ЛЬВОВІ

Демографічні зміни у Львові

За результатами опитування, лише половина дорослого населення сучасного Львова, є корінними львів'ян(к)ами. Таким чином, тільки за нашого життя населення оновилося на **46%**.

Останнє масове переселення до міста відбулось у періоді «більше 10 років тому» (37%).

Натомість протягом останнього десятиліття тем переселення знизився. До міста переїхало лише близько 10% його сучасних мешканців і мешканок.

Непрямо, про період масового переїзду до Львова свідчить наступний тренд. Серед жителів міста до 39 років частка корінних львів'ян – 63-65%, у категорії 50-59 років таких – 48%, серед тих кому поза 60 років – лише 34%.

Імовірно, приїзд до міста відбувався у економічно-активній життєвій фазі людей. Тож, більшість приїхала ще за часів СРСР – 35-55 років тому.

Одночасно, серед ти, хто приїхав жити до Львова за останні 5 років переважає молодь до 29 років – 62%.

Як давно Ви проживаєте у Львові?

Демографічні зміни у Львові

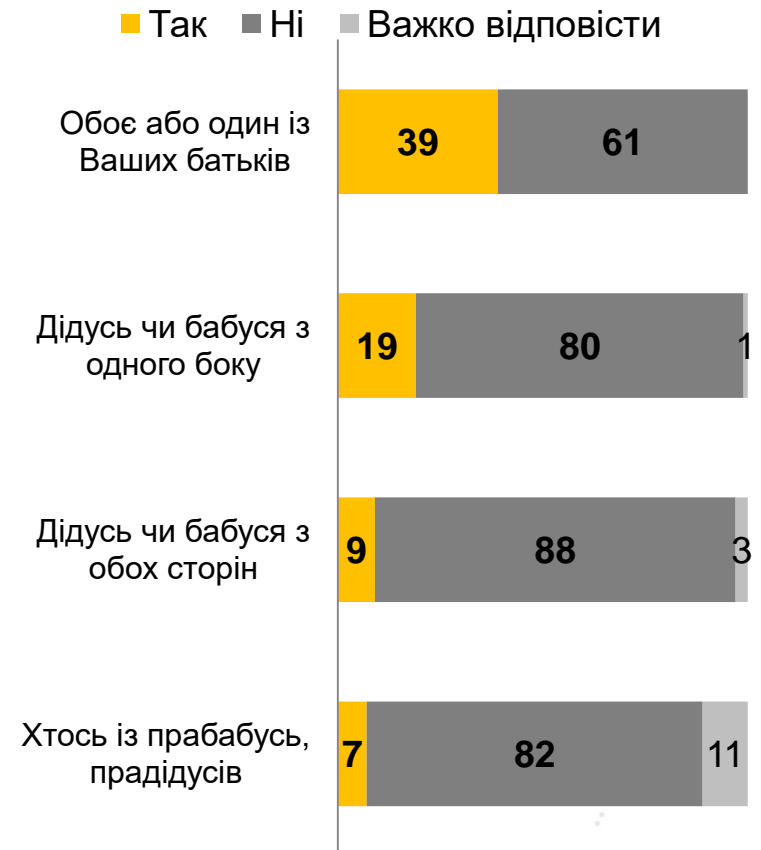
Корінних львів'ян(-ок) у другому поколінні у місті виявилось трохи більше третини. У третьому поколінні – лише п'ята частина.

Виходячи з того, що частина респондентів не пам'ятає достеменно історію свого роду, тільки за життя 4-х поколінь населення Львова оновилося на 82-93%.

Показово, що у питанні про місце народження батьків, теж простежується вікова залежність. Так, у віковій групі 18-39 років – 55% мають серед батьків корінних львів'ян. У групі 40-49 років – таких 42%. Серед тих, кому 50-59 років – 25%, і нарешті серед старших за 60 років – 21%.

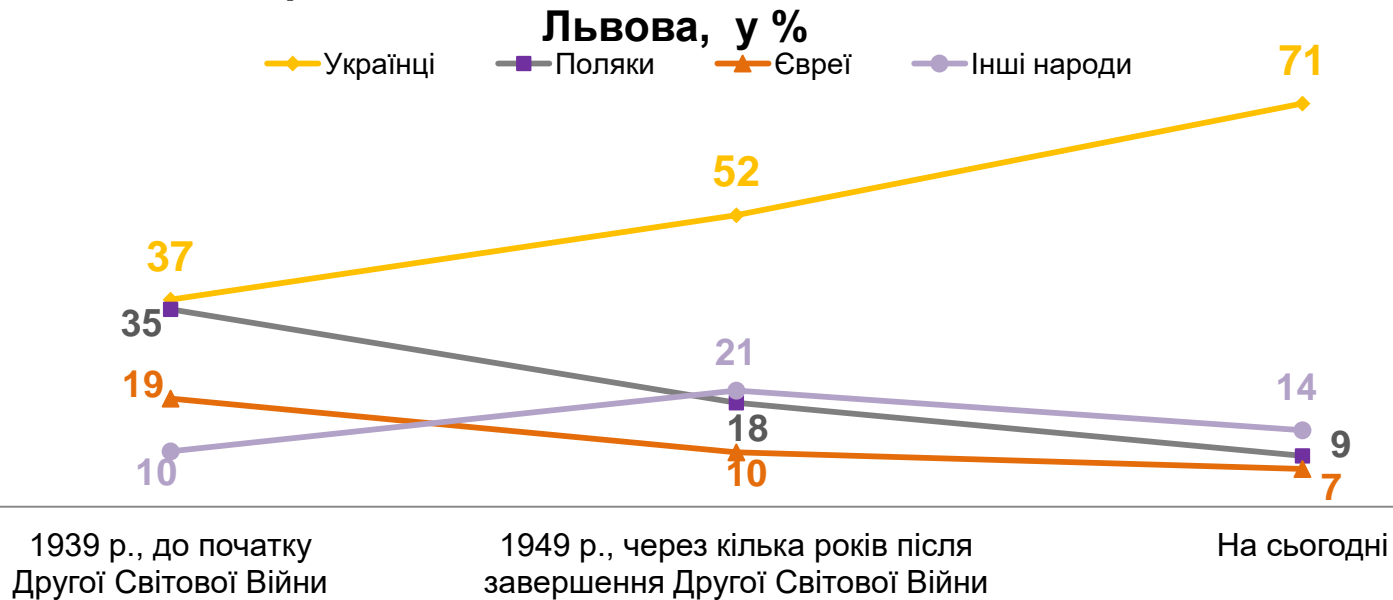
Мешканці(-ки) міста, чиї батьки народились у Львові, мають вищий рівень освіти і частіше обіймають посади інтелігенції (напр. у галузях освіти, охорони здоров'я, чиновники тощо). Утім, ці тренди швидше пов'язані із віком респондентів, ніж з відсутністю адаптаційного стресу (звичним культурним середовищем, ширшими соціальними контактами тощо). Серед тих, чиї батьки не народились у Львові, значно більше пенсіонерів та людей похилого віку.

Чи народились у Львові ...?, у%

Демографічні зміни у Львові

Уявлення про відсоткове співвідношення національностей

На думку респондентів, до 1939 року у Львові мешкали у рівних долях поляки та українці, значною була доля єврейського населення, тоді як частка інших народів не перевищувала 10%. З часом частка українців постійно зростала, від третини у 1939 році, до половини у 1949 р. та 71% у наш час. Частка польського і єврейського населення скоротилась удвічі після II Світової війни, та ще практично удвічі до наших днів. Частка інших народів у структурі населення зростає у 1949 році (імовірно за рахунок росіян), та дещо знизилась у наш час (імовірно за рахунок асиміляції).

Нічого не можуть сказати про склад населення впродовж історії міста близько 18% населення Львова.

Демографічні зміни у Львові: ідентичності

Головною у ієрархії ідентичностей львів'ян(-ок) є національна ідентичність, а саме українська (її обрали $\frac{3}{4}$ респондентів).

Дещо поступається їй львівська міська ідентичність (її обрала половина респондентів). Приписування згаданої ідентичності, значною мірою залежить від того наскільки довго респондент проживає у Львові.

Так, серед корінних мешканців міста ідентичність «львів'янин» обрали 59% респондентів, серед тих хто живе тут понад 10 років – 44%, від 5 до 10 років – 32%, від 1 до 5 років – 17%, менше року – 14%.

Замикає трійку лідерів громадянська ідентичність, яка є найбільш актуальною для третини львів'ян.

Четверту та п'яту сходинку рейтингу посіли біологічні ідентичності.

Мало популярними виявились регіональні ідентичності, як от галичанин/-ка, мешканець/-ка Західного регіону.

Інші ідентичності обрали менш як 5% львів'ян.

Ким Ви себе більшою мірою відчуваєте?

(можна було обрати до 3-х варіантів)

$\frac{1}{2}$ з усіх опитаних вважають себе львів'янами

REHERIT

Розділ 2

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОЛЕ

Інформаційне поле

Абсолютну більшість респондентів цікавить історія Львова. Зокрема 44% дуже цікавляться нею, 34% - швидше цікавляться. Ще 17% цікавиться історією посередньо. І лише 4% опитаних історія міста не цікавить, або зацікавлює незначною мірою.

Найвищий рівень зацікавлення історією, демонструють корінні львів'яни та ті, хто мешкає у місті понад 10 років «дуже цікавляться» нею. Тоді, як ті, хто проживає тут менше 10 років «швидше цікавляться».

Помітною є залежність між рівнем зацікавлення історією, та освітою респондентів. Так, особи з повною вищою освітою оцінили свій інтерес на 4,26 (дуже зацікавлені), з неповною вищою та середньою спеціальною – на 4,12, а з неповною середньою освітою – на 3,24 із 5 можливих.

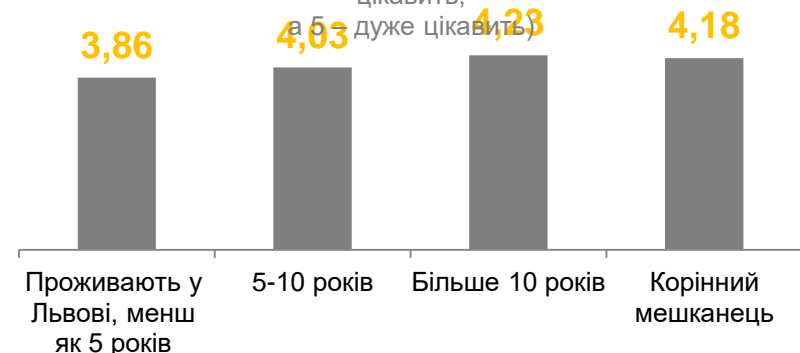
Частіше цікавляться історією жінки (оцінка 4,25 проти 4,09 у чоловіків), та люди старші за 40 років (4,25 проти 4,07 у молодших респондентів).

78%

зацікавлені історією Львова

Рівень зацікавлення історією Львова

(оцінка за шкалою від 1 до 5, де 1-зовсім не цікавить, а 5 - дуже цікавить)

Інформаційне поле

Найчастіше, інформацію про історію Львова мешканці отримують з **ТВ-програм**. Утім, цей канал інформування більш актуальний для старшого покоління. Частка молоді 18-29 р., яка отримує інформацію з ТВ становить – 47%, у віковій групі 30-49 р. таких уже – 61%, а серед старших за 50 років – 79%.

Також, з ТВ-програм про історію Львова частіше дізнаються люди з середньою і середньою спеціальною освітою (78-80%, проти 45-55% тих хто має або здобуває вищу освіту).

На другому місці за популярністю є **Інтернет-сторінки** про Львів. Їх частіше переглядають респонденти віком 18-39 років (67%); рідше аудиторія у віці 40-59 р. (47%); найрідше старші за 60 років (16%).

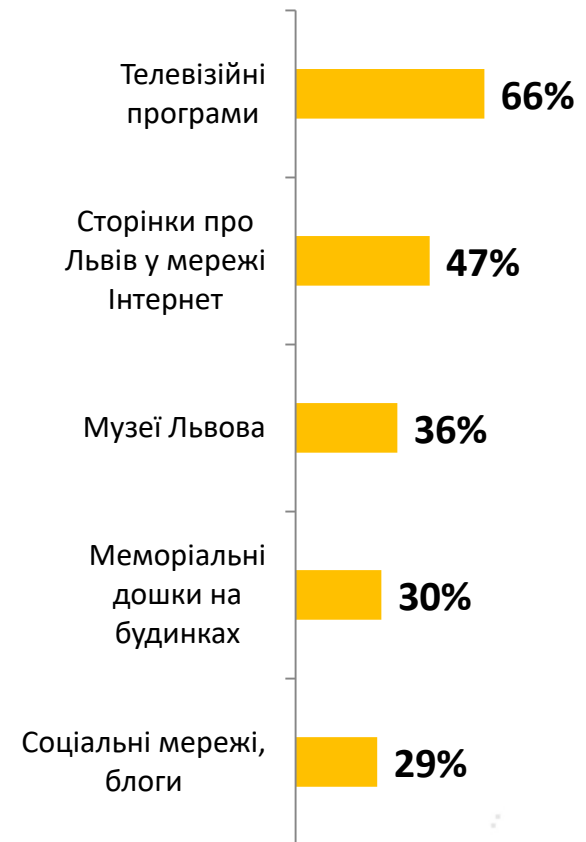
З Інтернет-сторінок про історію Львова частіше дізнаються, люди з вищою і неповною вищою освітою (59-66%), ніж з середньою спеціальною (31%), чи середньою (9%) освітою.

Музеї – «бронзовий призер» рейтингу джерел інформації про Львів. Їх частіше відвідують люди з рівнем освіти вищий за середній (30-50%, проти 14%).

Меморіальні дошки привертають увагу різних мешканців міста однаковою мірою.

А от соціальні мережі є прерогативою молодих і освічених. З них про історію міста дізнається 46% молодих людей віком 18-39, 23% - людей віком 40-59 р., та 9% тих кому поза 60 р. Також, вони популярніші у людей з вищою освітою 37%, проти 19% у респондентів з середньою спеціальною освітою та 6% у респондентів із середньою освітою і менше.

ТОП 5 джерел інформації про історію Львова

Інформаційне поле

Науково-популярну літературу про Львів частіше читають респонденти з вищою освітою – кожен третій, проти кожного п'ятого серед носіїв середньої спеціальної та середньої освіти.

Інформацію від старших членів родини частіше отримують люди до 50 років, що логічно з огляду на те що старша аудиторія рідко має живих батьків. А от інформацію, від сусідів і друзів частіше дізнаються саме люди старшого віку (третина у групі 50р.+, проти чверті у молодшої аудиторії).

З віком, мешканці Львова частіше звертаються до художніх книжок про місто. Серед молоді 18-29 р. читачів 20%, а серед пенсіонерів до 34%. Книги частіше читають більш освічені люди (29% носіїв вищої освіти, проти 17-22% з середньої).

Старші люди частіше черпають інформацію про історію Львова з місцевих радіостанцій (33%, проти 20% у молодших респондентів), та рідше з шкільної програми (14%, проти 25-35%).

Інформаційні стенди у місті рідше читають люди з середньою освітою (14%, проти близько 20% серед інших освітніх груп).

Від істориків найчастіше отримують інформацію, ті хто ще вчиться у ВНЗ – 31% у групі з неповною вищою освітою. Серед носіїв вищої освіти таких 23%, середньої-спеціальної – 14%, середньої – 9%.

Чим старшими є респонденти тим частіше вони отримують знання про Львів з місцевих газет. Так серед молоді частка їх читачів лише 7%, у групі 30-49р. – 15%, 50-59 р. – 22%, 60 р. і більше – 35%.

Водночас відомі та уповноважені особи не є масово поширеним джерелом інформування мешканців про події у Львові.

Інші джерела інформації про історію Львова

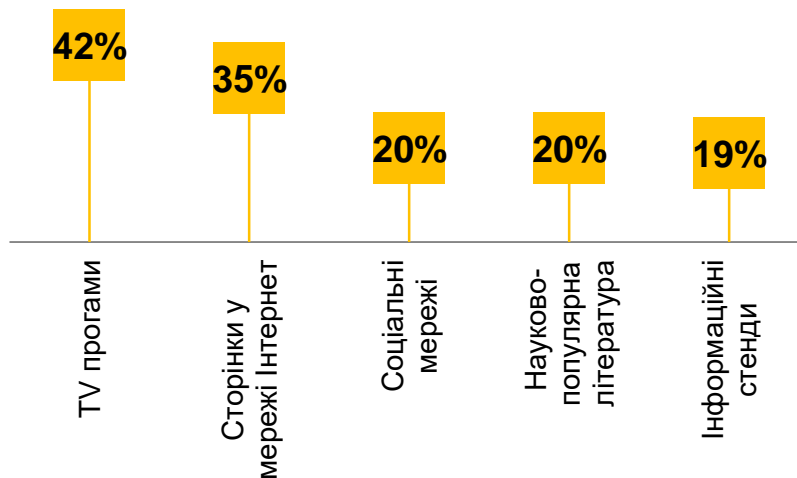

Інформаційне поле

Лідери рейтингів реальних і бажаних джерел інформації про Львів співпадають, ними є: телебачення та сторінки у Інтернет.

Однак, ТОП 5 бажаних медіа, все ж змінились. Так, у новий рейтинг потрапила наукова література та інформаційні стенди у місті, відтіснивши музеї та меморіальні дошки.

ТОП 5 бажаних джерел інформації про історію Львова

Інші бажані джерела інформації про історію Львова

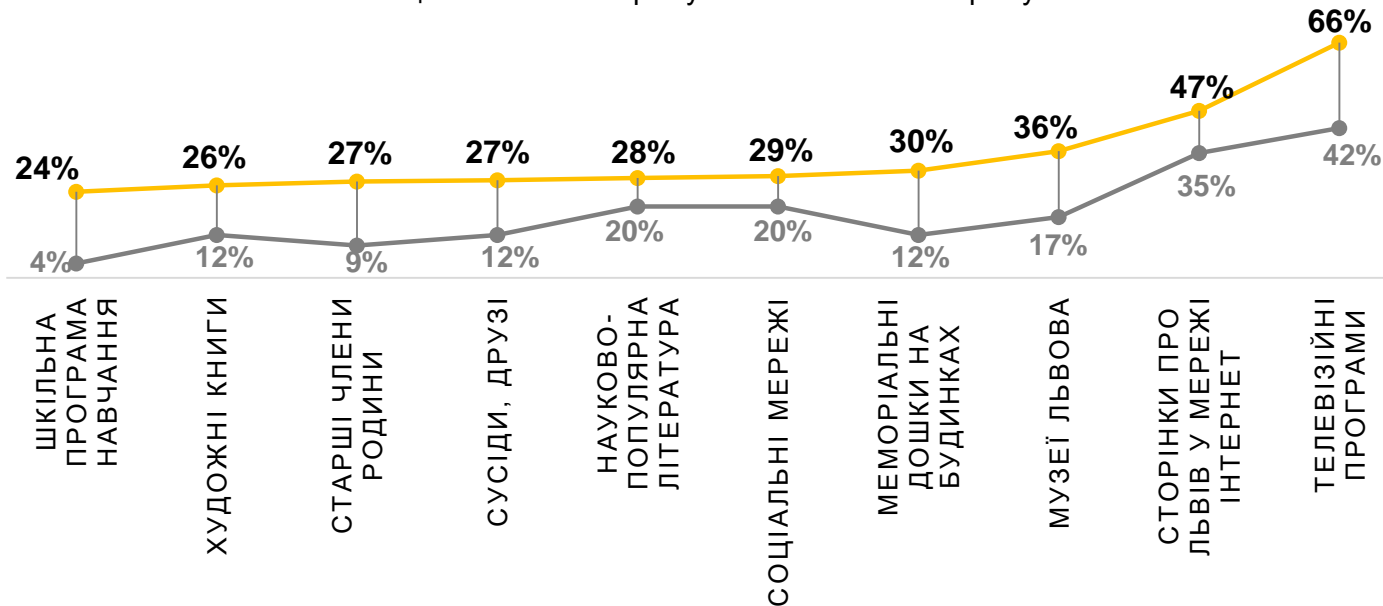

Інформаційне поле

ІНДЕКС ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ ТОП 10 ДЖЕРЕЛАМИ

ІНФОРМАЦІЇ

—●— Потенційно хотіли б отримувати ІНФО —●— Отримують ІНФО

Якщо взяти до уваги 10 основних джерел, з яких мешканці міста отримують інформацію про Львів, то виявиться, що запит на них є нижчим, ніж рівень сучасного використання.

Найсильнішою цільовою аудиторією тут є ті, хто черпає інформацію з наукових джерел (різниця -8%) та з соціальних мереж (-9%).

Цей тренд характерний для усіх раніше згаданих джерел, окрім виступів офіційних осіб. Їх львів'яни хотіли б чути частіше (різниця +2%).

REHERIT

ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Центр міської історії
Центрально-Східної Європи

Розділ 3

СПРИЙНЯТТЯ СПІЛЬНОЇ СПАДЩИНИ

Сприйняття спільної спадщини

Львів – це місто ...

72% опитаних відзначили, що місто Лева – це місто багатьох культур. Що цікаво, більш українським Львів вважає молодь. Так Львів вважає містом української культури 37% респондентів віком 18-29%, проти 22-28% у старших вікових групах.

Також, греко-католики трохи частіше сприймають Львів продуктом української культури, ніж православні Київського патріархату (30%, проти 22%).

Цікавим є сприйняття даного питання відносно вкоріненості респондентів. Так, 71% тих, хто приїхав до Львова впродовж останнього року, вважає його більшою мірою містом української культури. Для інших приїжджиків цей показник становить 29-33%. Натомість корінні львів'яни найменше підтримують таке бачення (23%).

Відповідно, чим довше живе людина у Львові і, чим освіченішою вона є, тим більше вона усвідомлює значимість спільної спадщини Львова.

Сприйняття спільної спадщини

На думку респондентів, найбільший вплив на спадщину Львова мали такі культури як польська (82,6%), австрійська (71,5%) та українська (54,9%).

Особливістю сприйняття тут є те, що люди з вищою/незакінченою вищою освітою частіше акцентують на вагомості впливу таких культур, як:

- Австрійська (77% осіб з вищою освітою, проти 65% в інших групах)
- Німецька (18%, проти 10-13% з середньою спеціальною чи неповною вищою освітою, і 0% з середньою)
- Єврейська (34%, проти 27% у носіїв середньої спеціальної освіти та 20% середньої і менше)
- Радянська (34-40%, проти 26% у інших груп)

Та меншою мірою погоджуються із визначальним впливом саме української культури (52% проти 60% у людей з незакінченою вищою освітою і нижче).

Таким чином, із зростанням рівня освіти зростає рівень усвідомлення внеску інших народів у спільну спадщину Львова.

Культури, які найбільше вплинули на спадщину Львова

Сприйняття спільної спадщини

У запитаннях про роль етнічних громад респонденти утримуються від чітких відповідей, обираючи проміжні варіанти між «згодні» та «не згодні».

Стосовно української спадщини у Львові респонденти демонструють несподівано амбівалентне ставлення. З одного боку, вони найменше підтримали тезу про те, що їх цікавить виключно історія українців у Львові. І, одночасно, найбільше погодилися з тим, що у школі діти повинні вивчати, в першу чергу, українську історію Львова (респонденти «швидше згодні»).

У той же час, серед інших національних груп львів'ян(к)и більшою мірою визнають внесок польської національної спільноти у спільну спадщину Львова, аніж єврейської. Утім, з усіма тезами про роль етнічних громад респонденти «як згодні, так і не згодні».

Мешканці(-ки) міста «швидше згодні» із тим, що саме євреї постраждали найбільше під час Другої Світової війни, але менше знають про єврейські погроми у Львові у міжвоєнний період – з тезою про мирне співіснування народів вони «як згодні, так і не згодні».

Вагаються львів'ян(к)и й щодо того, хто має відповідати за відбудову костелів і польських пам'яток Львова. З тезою, як згодні, так і не згодні.

Міра згоди з тезами про спільну спадщину

(оцінка за шкалою від 1 до 5, де 1-зовсім не згоден, а 5 – цілком згоден)

Сприйняття спільної спадщини

Усього в рамках дослідження було згенеровано близько 920 згадок про найбільш позитивні події у житті Львова.

З них більшість (60%), стосуються сучасного періоду історії Львова від проголошення Незалежності і до наших днів.

До головних позитивних подій львів'ян(к)и часто відносять ті, які пов'язані із переходом Львова під протекторат Української держави. Зокрема, йдеться про ТОП-подію – здобуття незалежності у 1991 році.

Важливими подіями для Львова стало його включення у європейський контекст (напр. через період Австро-Угорської імперії, Євро 2012, візит Папи Римського, Самміт президентів країн Центральної Європи, внесення Львова у списки ЮНЕСКО) та зростання туристичної привабливості міста.

У позитивному контексті львів'ян(к)и часто згадують такі аспекти спільної спадщини, як вплив Австро-Угорської імперії, рідше Польщі. 5 осіб – відзначили особливу роль багатьох культур: поляків, євреїв, на туристичну привабливість Львова.

Як Ви гадаєте, які події в історії найбільш позитивно вплинули на місто?*, % респондентів

Сприйняття спільної спадщини

Усього в рамках дослідження було згенеровано близько 750 згадок про найбільш негативні події у житті Львова.

З них лише 21% стосується сучасного періоду історії міста від проголошення Незалежності і до наших днів. Таким чином, сьогодні більше асоціюють з позитивними подіями, ніж з негативними.

До головних негативних подій, львів'ян(к)и часто відносять ті, які пов'язані із радянською окупацією і її наслідками: терор, розстріли інтелігенції, масові вбивства і катування в тюрмі на Лонцького та Цитаделі, депортації, Голодомор. Цим подіям присвячено – 38% усіх згадок

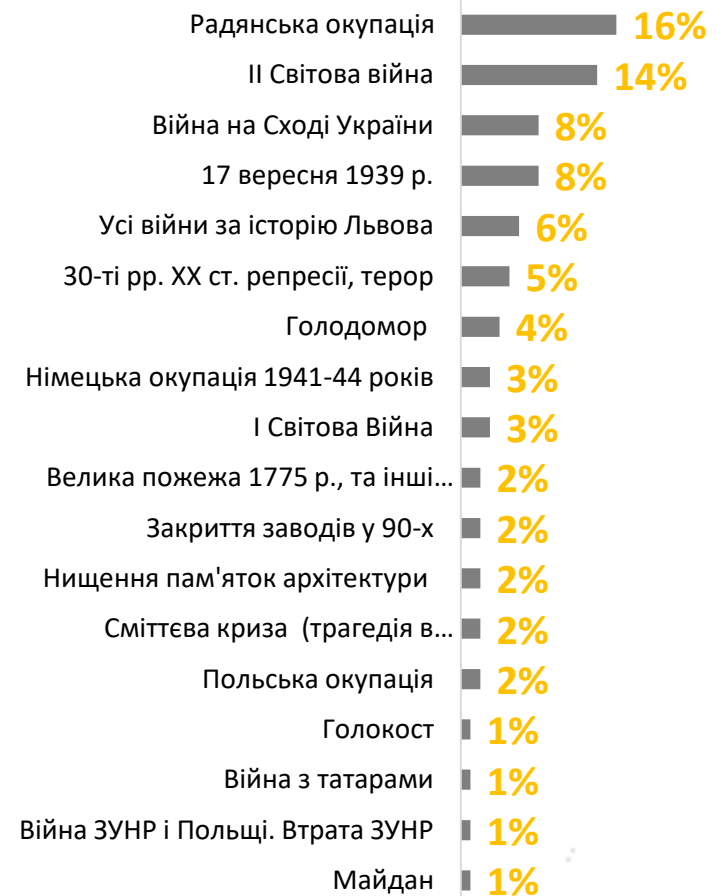
Справжньою бідною для Львова стали війни (37% згадок), а серед них - II Світова війна, яка акумулює понад 18% негативних згадок.

У контексті негативної спільної спадщини фігурують конфлікти з поляками, проте вони не є істотними (7% усіх згадок): від завоювання Львова у 1340 р. до війни із ЗУНР і операції Вісла.

Попри те, що львів'ян(к)и погодилися з тезою, що саме євреї постраждали найбільше під час Другої Світової війни, всього лише 1,3% негативних згадок було присвячено переслідуванням євреїв.

Показово, що серед подій, які негативно вплинули на місто, рідко, але фігурують скарги на відсутність належного збереження пам'яток архітектури та хаотичну забудову, яка негативно впливає на збереження спільної спадщини міста.

Як Ви гадаєте, які події в історії найбільш негативно вплинули на місто?, %

Сприйняття спільної спадщини

Усього в рамках дослідження було згенеровано близько 1630 позицій з іменами видатних осіб пов'язаних із історією Львова. Більшою мірою львів'ян(к)и згадували українських діячів культури та мистецтва, чи релігійних лідерів, ніж політичних.

Із них лише 52 особи (3%) не мали українського походження. Найчастіше серед них згадували **Адама Міцкевича та Захера Мазоха**.

Рідко - Яна Зега (3 згадки), Роберта Домса (2 згадки), Франца-Йосифа Габсбурга (2), Франца Моцарта (2), Яна Казимира II (2), Яна Собеського (2). Інших діячів згадували одинично.

Видатні особи пов'язані з історією Львова, %

REHERIT

Розділ 4

ПАМ'ЯТКИ СПІЛЬНОЇ СПАДЩИНИ

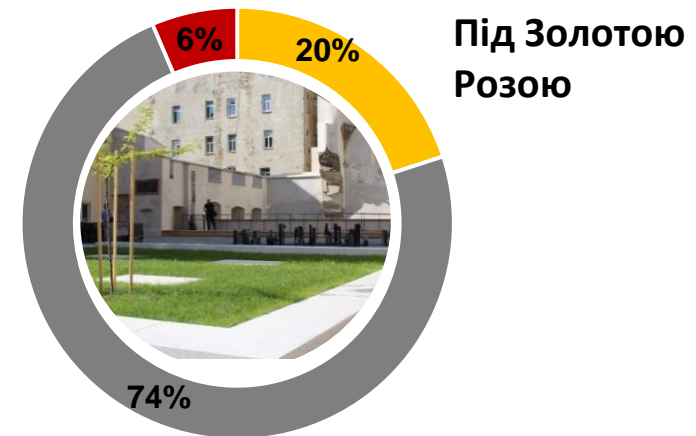
Пам'ятки спільної спадщини

Лише 20% опитаних зазначили, що знають Золоту Розу. Водночас 73,6% вказали на те, що не знають, але хочуть взнати.

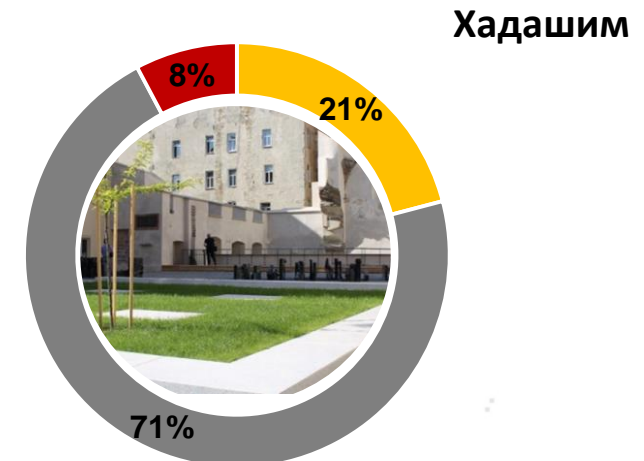
Із всіх, хто знає це місце, 54% зазначили, що це Єврейська будівля (синагога).

Цікаво, що Золотою Розою цю будівлю назвали лише 11% опитаних. Рівно стільки ж львів'ян вказали на «місце за Арсеналом».

20% опитаних знають синагогу «Хадашим». Водночас 71,6% зазначили, що не знають, але хочуть взнати. З тих, хто знає 79% назвали це місце єврейською синагогою. Також 4% вказали на те, що це площа Теодора.

■ знаю ■ не знаю, але хочу взнати ■ не знаю

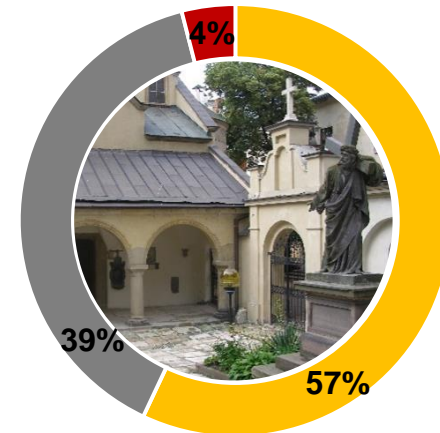

Пам'ятки спільної спадщини

Кожен другий опитаний знає Вірменський дворик. Водночас 39,1% зазначили, що не знають, але хочуть взнати. Серед тих, хто знає це місце 85% вказали на те, що це Вірменська церква/дворик.

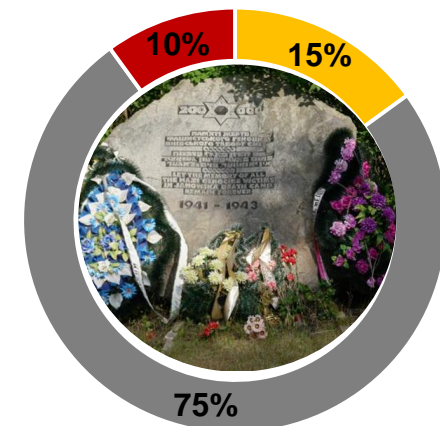
15% опитаних зазначили, що знають Пам'ятник жертвам Янівського концтабору, а 75% - не знають, але хочуть взнати. Серед тих, хто знає 47% вказали, що це пам'ятник загиблим євреям. Водночас 11% зазначили, що це пам'ятник жертвам війни.

Лише 8% опитаних назвали це місце пам'ятником жертвам Янівського концтабору.

Вірменський дворик

■ знаю ■ не знаю, але хочу взнати ■ не знаю

Пам'ятник жертвам Янівського концтабору

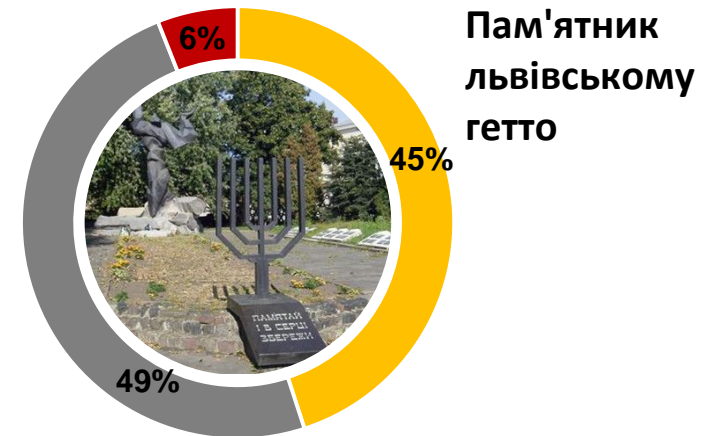
Пам'ятки спільної спадщини

Лише 45% зазначили, що знають це місце. З них 2/3 з усіх опитаних назвали його пам'ятником загиблим євреям (гетто), а 14% вказали, що це пам'ятник біля палацу Гната Хоткевича.

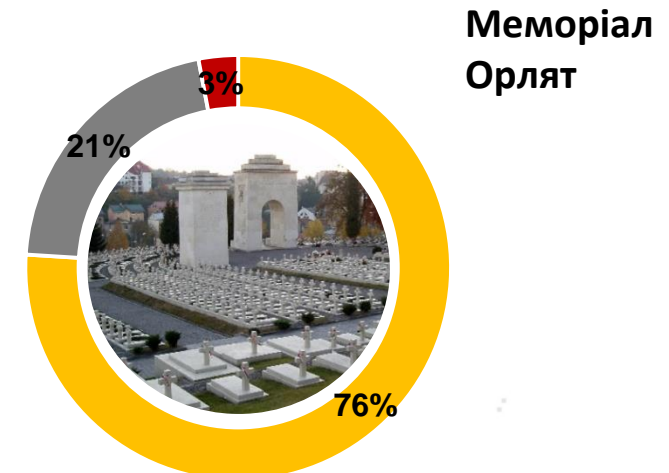
Водночас 49,3% опитаних зазначили, що не знають це місце, але хочуть взнати.

76,3% опитаних вказали на те, що знають це місце. З них 38% назвали його цвинтарем Орлят, а 13% - що це поховання коло Личаківського кладовища.

Водночас 21% опитаних зазначили, що не знають це місце, але хочуть взнати.

■ знаю ■ не знаю, але хочу взнати ■ не знаю

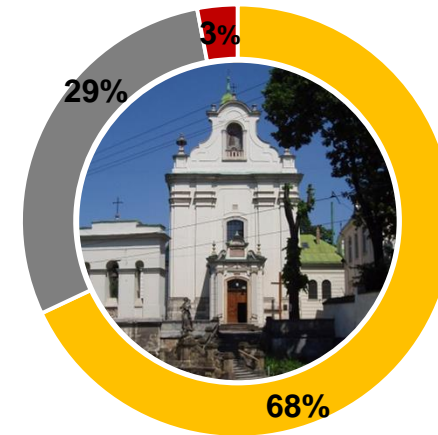
Пам'ятки спільної спадщини

68,4% опитаних знають це місце. Водночас 28,9% не знають, але хочуть взнати.

Серед тих, хто знає кожен другий вказав, що це костел св. Антонія. Також 27% назвали це місце костелом коло Винниківського ринку (на Личаківській).

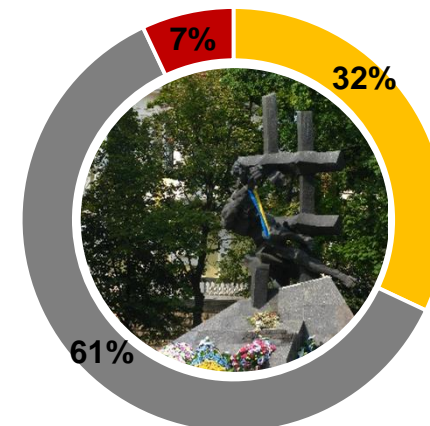
32% опитаних знають це місце. Водночас 61,3% не знають, але хочуть взнати.

Серед тих, хто знає половина назвала це місце пам'ятником жертвам репресій. Також 15% вказали, що це пам'ятник на вул. С. Бандери.

**Костел
св. Антонія**

■ знаю ■ не знаю, але хочу взнати ■ не знаю

**Пам'ятник
жертвам
комуністичних
репресій**

Пам'ятки спільної спадщини

52,5% опитаних знають, що це за споруда. Водночас 44,3% зазначили, що не знають, але хочуть взнати.

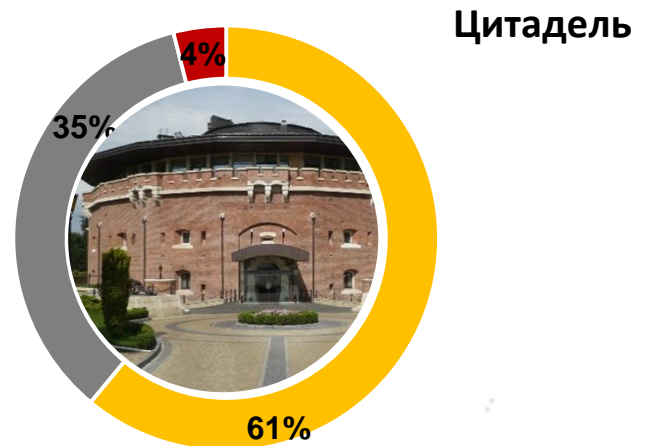
½ всіх опитаних вказали на те, що це пологовий будинок на вул. Рапопорта.

Водночас 29% зазначили, що це будівля «Джамбула». Ще 3% сказали, що це єврейський госпіталь.

61,1% опитаних знають цю будівлю. З них 99% вказали на те, що це Цитадель. Водночас, 35,1% зазначили, що не знають будівлі, але хочуть взнати.

■ знаю ■ не знаю, але хочу взнати ■ не знаю

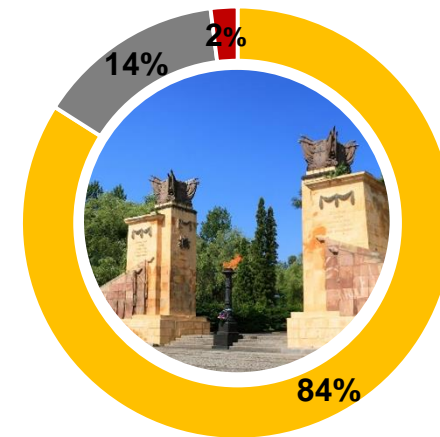
Пам'ятки спільної спадщини

84,4% опитаних зазначили, що знають це місце. Водночас 14% вказали, що не знають, але хочуть взнати.

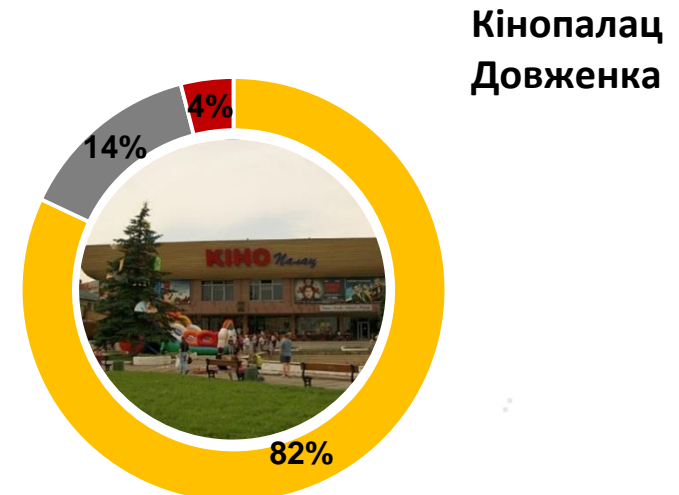
Серед тих, хто знає, 91% ідентифікували його як Пагорб/Холм слави.

82% опитаних зазначили, що знають це місце. Водночас, 14,4% вказали, що не знають, але хочуть взнати.

Серед тих, хто знає, 97% назвали це місце кінопалацом імені О. Довженка.

■ знаю ■ не знаю, але хочу взнати ■ не знаю

Пам'ятки спільної спадщини

Лише 22% львів'ян зазначили, що місто потребує нових пам'ятників.

Ця позиція більш притаманна чоловікам (25% проти 19% у жінок), та особам віком 60 років і більше (29%, проти 20% у інших вікових груп).

Найчастіше респонденти згадують, що Львову потрібні пам'ятники, які б вшановували героїв сучасності – Небесній сотні (30%) та воїнам АТО (25%).

Часто, серед бажаних респонденти згадували пам'ятники видатним українським діячам минулого і сучасності: Л.Українці (4 згадки), С.Крушельницькій (3), С.Петлюрі (3), Л.Гузару (2), В.Чорноволу (2) та багатьом іншим. Загалом 19%.

Також 18% львів'ян називали ідеї для пам'ятників, без прив'язки до «українського» напр.: діячам мистецтва (14 згадок), видатним львів'янам (6), історичним діячам (5), один раз було згадано пам'ятник народам, які були частиною Львова – полякам, євреям.

Серед іншого, 4% респондентів згадували пам'ятники, які маркують Львів як українське місто через вшанування героїв чи подій. Наприклад. пам'ятник борцям за волю України (6 згадок), жертвам Голодомору (4), УПА (1). Загалом – 6%.

Одинично звучав запит на пам'ятники які б мали ритуальну (як статуя Ісуса Христа) чи практичну функцію (такі, які будуть з часом затребувані для подій міста Львова); а також абстрактні – пам'ятник почуттям, сучасному мистецтву тощо.

Чи потребує Львів нових пам'ятників?

Пам'ятки спільної спадщини

Відповідальність за підтримку в належному стані місць, пов'язаних з пам'яттю про етнічні меншини львів'ян(к)и покладають перш за все на громаду міста і владу (61,8%).

Бажаним у цій справі є й вклад держав, які представляють ці меншини (37,8%). Перекласти цей обов'язок виключно на представників інших держав прагнуть не більш як 3% респондентів.

Водночас, третина респондентів зазначила, що підтримувати місця, пов'язані з пам'яттю про етнічні меншини повинні усі мешканці міста.

Позитивним моментом є те, що найменше опитані зазначали варіант «ніхто не зобов'язаний підтримувати такі місця» (1,5%).

Відповідальні за підтримку в належному стані місць-пам'яток про етнічні меншини, які колись проживали у Львові

REHERIT

Розділ 5

СОЦІАЛЬНА ДИСТАНЦІЯ

Соціальна дистанція

Львів'ян(к)и більшою мірою відчують себе близькими до україномовних українців. Так, 93,6% згодні допустити їх у якості членів своєї сім'ї.

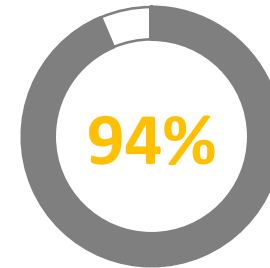
Водночас рівень відкритості до російськомовних українців є більш ніж в 2 рази меншим, відносно попередньої когорти (39,3%) і мало відрізняється від прийняття тих же поляків (33%).

Стосовно інших національностей, то кожен п'ятий львів'янин/львів'янка готові допустити в родину - німців, кожен шостий – росіян та євреїв. І лише та 4,8% - ромів.

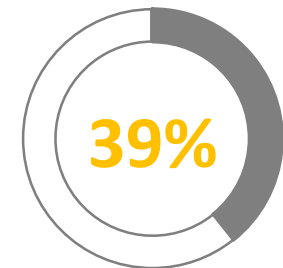
Кожен шостий відкритий до внутрішньо переселених осіб з Криму (17,4% готові прийняти їх, як членів сім'ї) та Донбасу (15,6%).

Водночас дуже низькою є близькість опитаних із особами з нетрадиційною сексуальною орієнтацією. Цю когорту людей допустили б до себе як членів сім'ї лише 3,4% респондентів.

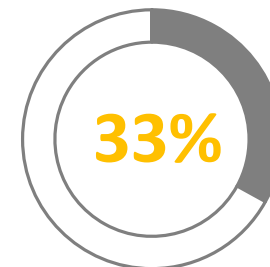
Згодні допустити у якості членів сім'ї

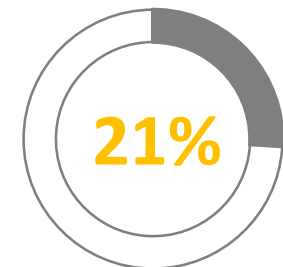
україномовних українців

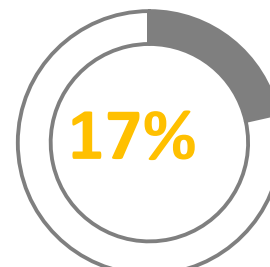
російськомовних українців

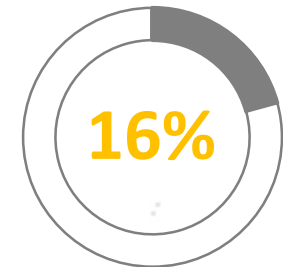
поляків

німців

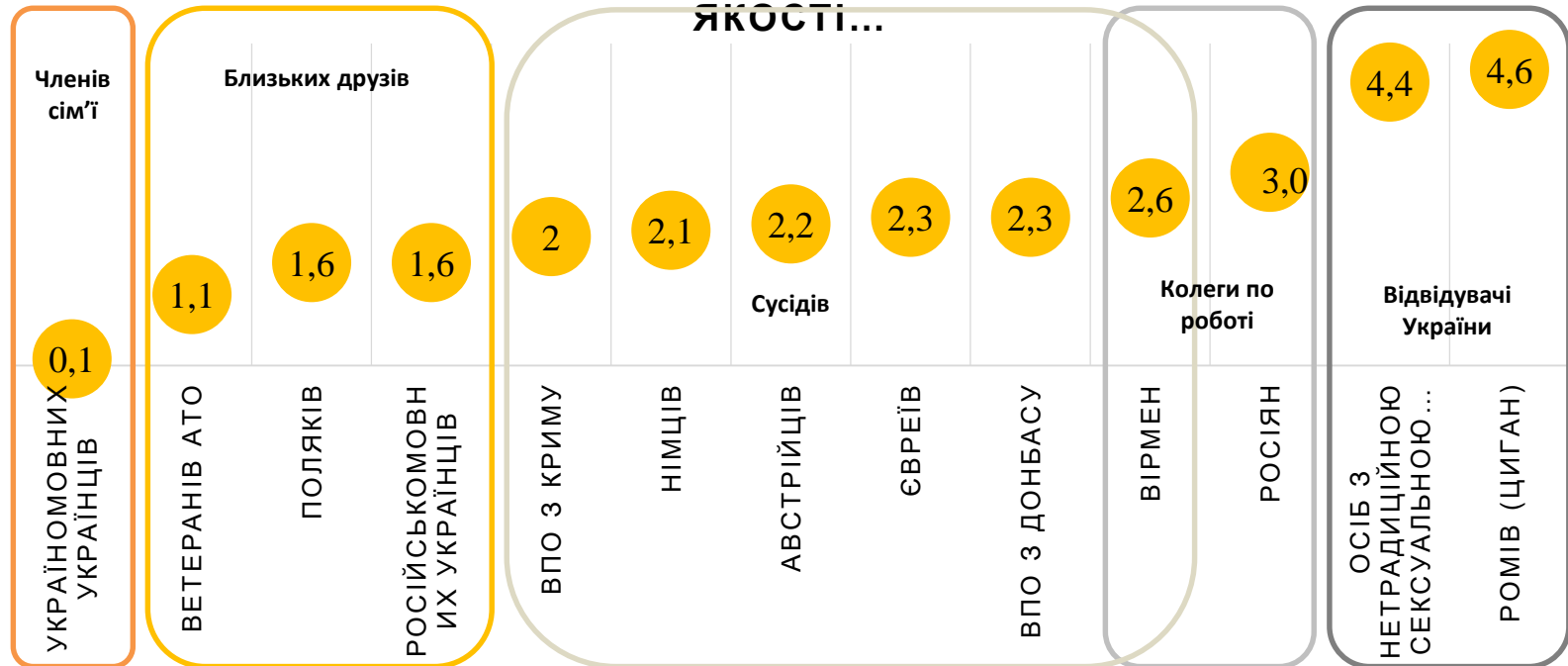
росіян

євреїв

Соціальна дистанція

ГОТОВНІСТЬ ДОПУСТИТИ, ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ ГРУП, У ЯКОСТІ...

Аналіз шкали Богардуса демонструє, що львів'ян(к)ам властиве досить толерантне ставлення до різних національностей. Важливо, що чим молодшим є респондент, тим більш він або вона лояльні до всіх названих груп. Найменший рівень прийняття стосується ромів і осіб з нетрадиційною сексуальною орієнтацією (*мода* – «не пускали б їх в Україну», цей варіант відповіді обрали 40% і 36% відповідно).

Не хотіли б підтримувати надто близькі відносини мешканці Львова з вірменами та надто з росіянами. Цікаво, що поляки та російськомовні українці сприймаються ближчими, ніж ВПО та представники німецької, австрійської і єврейської спільнот. Загалом, серед етнічних спільнот найтолерантнішим є ставлення до поляків.

Соціальна дистанція і туризм

Більшість респондентів оцінюють вплив масового туризму на розвиток Львова позитивно. Цілковито позитивним його вважає 63% респондентів, швидше позитивним – 25%, нейтральним – 7%, негативним чи швидше негативним лише – 1,5%. Решта не визначились із відповіддю.

На думку львів'ян(-ок), найбільше серед гостей Львова поляків (92,9%). Це удвічі більше, ніж відвідувачів з терен України – 47%.

За їхніми відчуттями, відносно багато людей приїздить з Німеччини, інших країн ЄС, Туреччини, Білорусі та Росії.

Цікаво, що на думку львів'ян(-ок), навіть з іншого континенту гостей прибуває більше, аніж з країн СНД (за винятком Росії та Білорусі).

Країни, туристи з яких найчастіше приїздять до Львова

88%

ПОЗИТИВНО ОЦІНЮЮТЬ
МАСОВИЙ ТУРИЗМ

REHERIT

Розділ 6

СИМВОЛІЧНИЙ ПРОСТІР МІСТА

Символічний простір міста

ТОП-5
улюблених місць
львів'ян(-ок)

33% Парки
(Стрийський, Погулянка та ін.)

19% Площа ринок

16% Центр
(старий Львів)

11% Високий замок

6% Культурно-мистецькі заклади

Символічний простір міста

ТОП-5
туристичних
місць

22% Площа ринок

20% Центр
(старий Львів)

18% Високий замок

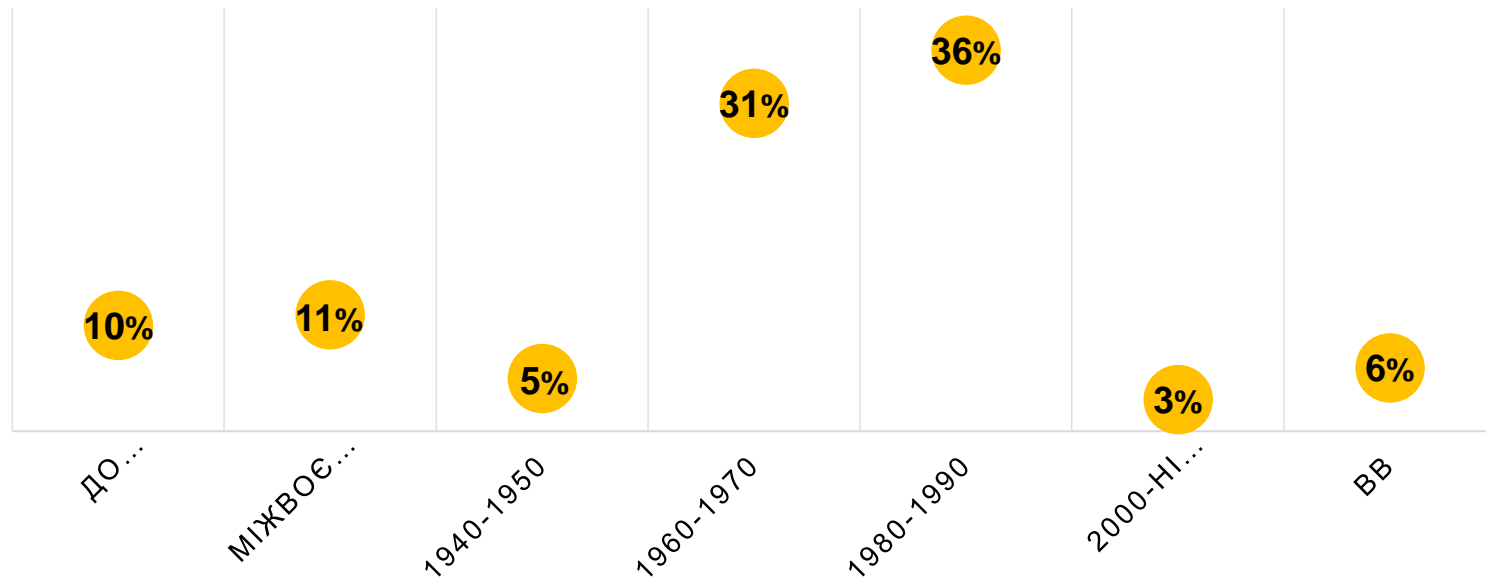
13% Культурно-
мистецькі заклади
(театри, музеї тощо)

10% Парки
(Стрийський,
Погулянка, ін.)

Символічний простір міста

Рік побудови будинку

Переважна частка львів'ян(-ок) – 76% – проживає у будинках, які збудовані за часів СРСР у 1960-1990 роках. Кожен п'ятий мешканець/мешканка міста проживають в історичних будівлях. Лише 3% населення мешкають у новобудовах.

REHERIT

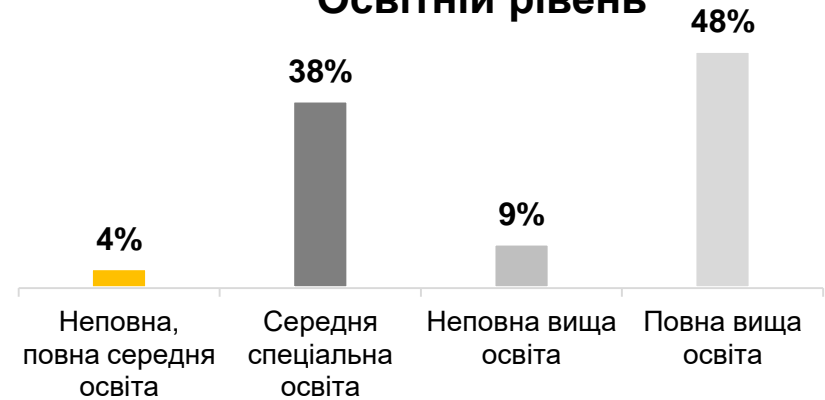
СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ БЛОК

Соціально-демографічний блок

Стать опитаних

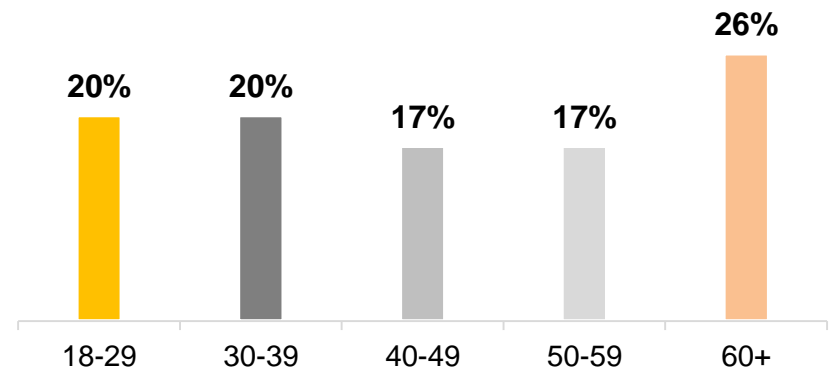
Освітній рівень

Сімейний стан

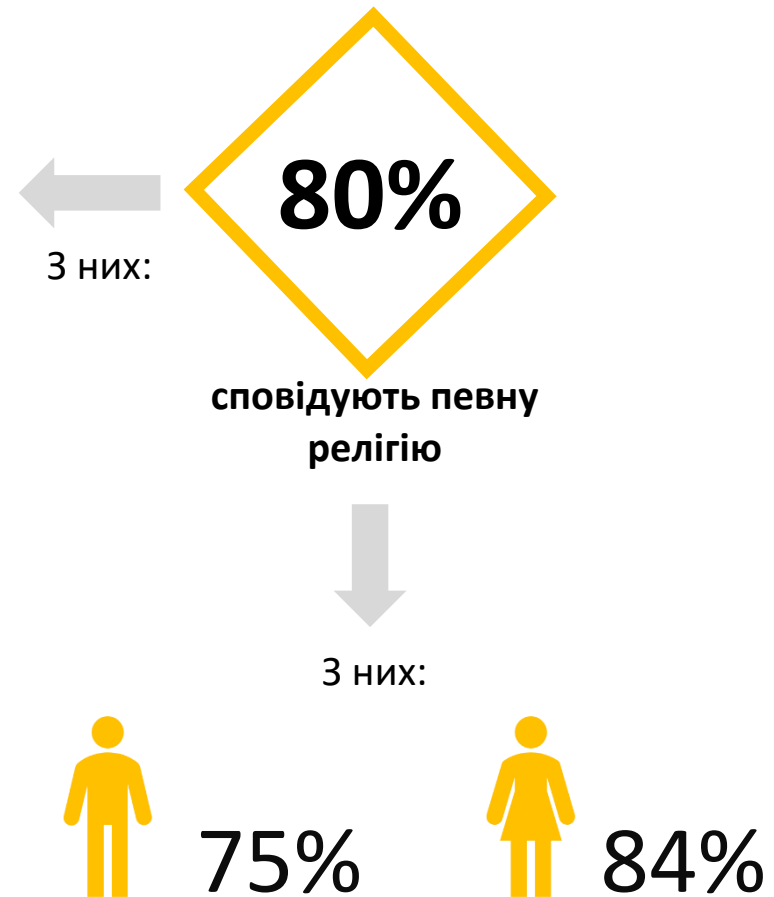

Вік опитаних

Соціально-демографічний блок

Приналежність до конфесії

REHERIT

ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Центр міської історії
Центрально-Східної Європи

www.reherit.org.ua – портал культурної спадщини

Facebook – [ReHERIT](https://www.facebook.com/ReHERIT)

E-mail: reherit@gmail.com

Тел: 067-650-20-63

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ

Наталія Зайцева-Чіпак

директор дослідницького центру «Соціоінформ»

Україна, 79000, м. Львів

вул. Січових Стрільців, 4, офіс 33

моб.: +38 067 608 89 97

тел.: +38 032 261 00 47

e-mail: socioinform@gmail.com

FB: Соціоінформ

www.socioinform.com.ua